

Tomáš Marek: Interkulturní mediace hudby

Posudek vedoucího diplomové práce

Nejprve ke kontextu práce: Tomáše Marka vedu od začátku jeho studia; při psaní bakalářské práce i teď v souvislosti s diplomovou prací se opakuje víceméně stejná situace. Ta spočívá v tom, že Tomáš píše o tématu, které velmi dobře zná – totiž o západoafrické hudbě pro bubny a jejím vztahu k české tzv. afros scéně; přesněji, Tomáš je jejím významným exponentem. (Rozumí se samo sebou, že tato výsostně insiderovská pozice má své výhody i četná úskalí.) Zároveň je to (přinejmenším v posledních letech) Tomášovo ústřední životní téma: sám na africké bubny hraje, vede kurzy afrického bubnování, provozuje obchod s nástroji – a také se jezdí do Afriky sám učit a vůbec zná důkladně i mezinárodní přesahy této české scény. Pokud přijde například v semináři řeč na teoretické etnomuzikologické otázky, Tomáš je zpravidla vztahuje ke „svému“ tématu.

Zároveň budiž řečeno, že jak je samozřejmé Tomášovo pobývání na afros scéně, není zdaleka tak samozřejmé v oblasti induktivních a deduktivních postupů a zobecňování vůbec, a také verbalizace. Slovní vyjádření – zejména abstraktnějších myšlenek - od něj vyžaduje námahu a soustředění. Pokud má čas, podaří se mu očistit text od balastu a víceméně odpovídajícím způsobem formulovat myšlenky. To byl případ bakalářské práce, na které jsme pracovali dva roky. Loni odevzdal narychlo napsanou diplomovou práci, která měla značné nedostatky zejména v teoretické části a v preciznosti vyjádření. Díky tříčtvrtěroční době, kterou víceméně náhodně získal, předkládá teď práci o poznání lepší.

Nejprve k jejím kladům: kromě toho, že Tomáš opravdu zná materiál, formuloval i smysluplnou výzkumnou otázku (Jak vypadá současné předávání hudby cizincům v Guiney a jak to ovlivňuje výuku africké hudby v ČR – např. na s. 24; v mé verzi práce nejsou stránky číslovány) a přiměřeně rozdělil téma do tří hlavních subtémat (1) jak se Čech rozhoduje pro hraní africké hudby, tj. jak vzniká „africký sen“, 2) jak se Češi učí bubnovat v Guiney, 3) jak to naučené pak předávají v ČR (jednak v pravidelných kurzech, jednak prostřednictvím vlastní hudební produkce). Teoretická část doznala oproti první verzi výrazné zlepšení: Tomáš rozšířil použité teoretické koncepty (základní analytický Merriamův a hudebně-performační Turinův rozšířil o hudebně-edukační Van den Bose) a vytvořil z nich celkem smysluplný teoretický rámec, který doplňuje o perspektivu hudebního turismu a koncept autenticity. Tyto doplňkové koncepty ovšem nejsou příliš zohledňovány, stejně jako se moc nedozvíme o průběžné sebereflexi, kterou zmiňuje Tomáš v první kapitole. Použitá metodologie, kombinující (velmi) zúčastněné pozorování (které ovšem bohužel nevyústí v důkladnější etnografický text) a etnografické rozhovory, není zvlášť objevná, nicméně relevantní.

Jaké jsou hlavní problémy práce? První okruh lze zahrnout pod pojem „vágnost“. Tomáš je na jedné straně mnohmluvný (mnohé formulace se téměř doslova opakují, kupř. v pasáži o formování „afrického snu“ kolem s. 36), na druhé straně velice málo konkrétní: Tomáš svá tvrzení často nepodpírá daty. Kupř. když píše o rituálech, kterých se účastnili v Africe, bylo by víc než na místě jednak citovat z terénních zápisků, na druhé straně ale také z afrikanistické literatury. Když pojednává o rozdílnosti způsobu výuky směrem k Afričanům a Evropanům, leckdo by ocenil konkrétní rytmické figury a instrukce, vztahující se k nim. Očekávala jsem exaktnější popis toho, co se dělo na „afrických“ hodinách, a to zejména tehdy, když nebyli čeští adepti spokojeni. To je právě téma práce: v čem se museli afričtí učitelé přizpůsobit? Tady se znovu projevuje chybějící důkladná etnografie. Místo toho Tomáš, postrádající právě onu citovanou reflexivitu, píše, že „navzdory tomu, že beat

guinejská hudba obsahuje, je pro Guinejce tento pojem neznámý.“ (s. 69) – jako by nešlo o teoretický koncept, který některá kultura používá a některá ne. Podobné je to i v části, pojednávající výuku afrického bubnování v ČR: čteme, že se lektoři snaží co nejpřesněji kopírovat rytmické fráze, jak se je naučili v Africe. Ale proč? Jaký koncept je za tím?

Oproti první verzi práce Tomáš mnohem víc využil rozhovory se svými respondenty, takže prostřednictvím jejich pohledu na situaci předávání hudby získáváme přeci jen prokreslenější obraz.

Shrnutí: Tomášova práce pojednává o zajímavém problému, kterému autor dobře rozumí. Rozumně strukturovaná práce s přiměřenými použitými metodami poskytuje obraz (popis) procesu mediace; důkladnější interpretace chybějí. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou.

Praha, 8. 6. 2016

Doc. Zuzana Jurková, Ph.D.